

יום ד', י"ג בטבת, תשס"ג (18 בדצמבר)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

אחרי יומיים של אירועים מימי חורבן היהודים הנורא בגלות, חוזרים אנו היום לאחד מהשתלשלות האירועים בארץ שהצביעו על היחס החם בין היהודים השבים למולדתם בשנים הראשונות של המאה ה-20 לבין הנוודים שנמצאו כאן באותם הימים.

בשורה של הסכמים שנחתמו בין הבריטים לצרפתים לאחר כיבוש ארץ-ישראל, נכללה אצבע הגליל בשטח סוריה (לרבות לבנון) שבידי צרפת, והוצאה מחוץ לגבולות הבית הלאומי היהודי. באזור זה שכנו בעת ההיא ארבעה יישובים יהודיים: מטולה, כפר גלעדי, תל-חי וחמארה. בשלהי 1919 ובשבועות הראשונים של 1920 שררה באזור אנארכיה. התושבים הערבים והבדווים התנגדו לשלטון צרפת, מרדו בו, ותקריות בינם לבין יחידות צבא צרפתיות היו עניין יום-יומי. לתוך הקלחת הזאת נקלעו ארבעת היישובים היהודיים. הם הכריזו אמנם על נייטרליות, אך הערבים האשימום בשיתוף-פעולה עם הצרפתים.

בימים הראשונים של 1920 נעזבה חמארה, וגם מטולה פונתה מרוב תושביה. בכפר גלעדי ובתל-חי היה מספר מועט של מגינים, ולעזרתם נשלח **טרומפלדור** לקחת לידיהם את הפיקוד על כל האזור. הקרב על תל-חי ... בעוד כחודשיים.

היום, **י"ג בטבת**, בשנת תרפ"א (1920-5680), בעקבות המצב המידרדר במטולה, ולאחר התנגשות בין הצבא הצרפתי לבין קבוצת בדווים וערבים, **למעלה מ-100 תושבי מטולה עזבו אותה ועברו לצידון**.

[ספר המאה]

~~~

עוד על עניין "מלחמת השפות" וחינוך הבנים...

תהליך השינוי בבתי-הספר חל בשני כיוונים, שלא היו חופפים בהכרח: מצד אחד התנהל מאבק על החדרת "לימודי חול", כגון שפות זרות, חשבון, גיאוגרפיה ("הכרת הארץ"), טבע, חקלאות ועוד. אלה היו המשך לתהליך של השכלה ופרודוקטיביזציה – כאן היה שיתוף פעולה מצד ה"מתקנים", המורים העברים ופקידי הברון, וההתנגדות באה בעיקר מצד החרדים, שראו בלימודי חול אות וסימן לתהליך של "התפקרות" וחילון. מצד שני, התנהל המאבק על אופיו של החינוך העברי בעברית, כלומר על תכניה של מערכת החינוך: האם תהיה זאת מערכת חינוך דתית-לאומית, ברוחו של זאב יעבץ, שגרס כי **"לנו אין דת לבדה ומולדת לבדה, כי שתיהן חבוקות ודבוקות יחדיו"**, כלומר **"לאומיות"** פירושה **לימוד תולדות הארץ ותולדות העם ברוח תורת ישראל**, או שה"לאומיות" תיתפס **במושגים מערביים** כמהות שאינה נזקקת ללגיטימיזציה דתית. ביפו נחנך תלמוד-תורה ב-1886, והנסיונות להכניס בו לימודי חול נתקלו בהתנגדות קשה. אף שבבתי-הספר היו המורים רגישים למקומה של הדת וניסו לשלב לימוד "תורה עם דרך ארץ", נמתחה על החינוך ביפו ביקורת מידי פינס, שמורים בו "יהדות כחולין". בעיקר יצא קצפם של החרדים מקרב היישוב הישן ו"חובבי ציון" על בתי-הספר העבריים ובראש וראשונה נגד בית-הספר לבנים, שנפתח ביפו ע"י ישראל בלקינד ב-1890 ואחרי שנסגר עבר ב-1893 לבעלות משותפת של "חובבי-ציון" וכ"ח (ה-Alliance). בשנה הראשונה לקיומו, למדו בבית הספר הזה כ-140 תלמידים ותלמידות. בעקבות ויכוח עקרוני על תוכני ההוראה עבר בית הספר, כעבור 10 שנים, לבעלות כ"ח בלבד. ... [ההיסטוריה של ארץ-ישראל]

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**

יום נעים ושמח, בציפיה לישועה!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל